

učitelů)“, která poskytla zjištění: uplatňuje se v méně úspěšných základních školách navštěvovaných 76 % žáků této skupiny, ve velmi úspěšných základních školách s 85 % žáků, ve všech méně úspěšných víceletých gymnáziích a ve velmi úspěšných víceletých gymnáziích s 86 % žáků. Vzhledem k tomu, že školní vzdělávací program je povinnou dokumentací školy, lze předpokládat, že čeští ředitelé tuto část nabízené odpovědi nebrali v úvahu, jakkoli může být zajímavá z pohledu mezinárodního. Potom by uvedená čísla mohla znamenat, nakolik učitelé sdílejí výukové materiály a vzdělávají se. Hodnoty základních škol potvrzují obvyklý trend – vyšší hodnota u velmi úspěšných škol. Také u gymnázií je statisticky významný rozdíl hodnot, avšak jsou uspořádané neobvykle opačně. Velmi úspěšná víceletá gymnázia mají i navzdory tomu, že jejich učitelé tolik nesdílejí výukové materiály a tak moc se nevzdělávají, výrazně úspěšnější žáky. Zřejmě to neznamená horší přístup či zanedbávání vedení ze strany ředitelů, ale vystihuje to ve velmi úspěšných víceletých gymnáziích pravděpodobně tu skutečnost, že ředitelé, vycházejíce ze své zkušenosti, nesvazují výuku nějakými pravidly a raději ponechávají volnost kvalitním učitelům, která se v důsledku projeví lepšími výsledky.

Snahu a aktivitu ředitele školy lze dále dokreslit z otázky, zda škola spolupracuje se zahraničními školami. Zatímco se pouze 21 % žáků v méně úspěšných základních školách může zapojit do zahraniční spolupráce, tuto možnost má téměř 90 % žáků jak z velmi úspěšných základních škol, tak i víceletých gymnázií bez ohledu na jejich výsledek v matematice. Uvedené údaje opět potvrzují rozdíl v možnostech přístupu žáků ke vzdělávacím příležitostem na úrovni základních škol. Zároveň ukazují, že vzdělávání v gymnáziích se od základních škol liší nejen v obsahu a formách výuky, ale také v nabízených možnostech a příležitostech, kterými své žáky připravují na další studium a práci. Ředitelé velmi úspěšných základních škol a gymnázií bez rozdílů tyto možnosti podporují.

Ještě víc osobního nasazení, zaujetí a pozitivní postoj ředitele školy odhaluje doplňující otázka, jak často pracuje na zlepšování dobrého jména školy. Odpovědi, že tomu tak je jednou za týden, nebo dokonce častěji než jednou za týden, uvádějí ředitelé méně úspěšných základních škol, do kterých chodí 45 % žáků této skupiny, a ředitelé velmi úspěšných s 54 % žáků. Podstatný rozdíl je u odpovědí ředitelů víceletých gymnázií. Na zlepšování dobrého jména školy jednou za týden nebo častěji než jednou za týden pracují ředitelé méně úspěšných gymnázií navštěvovaných pouze 16 % žáků této skupiny škol, ale všichni ředitelé velmi úspěšných gymnázií si správně uvědomují, že budování dobré pověsti je důležitou téměř každodenní aktivitou a je třeba školu na veřejnosti prosazovat.

Další index znázorněný v grafu č. 2 vychází ze stejné části dotazníku jako dva předešlé a zabývá se *Podporou při řešení problémů* (LEADPD) – jak se ředitel školy zapojuje do činností spojených s řešením kázeňských problémů. Zpracovává četnost činností ve stejných kategoriích u těchto položek: *Když má někdo z učitelů nějaký problém ve své třídě, chopím se iniciativy a o záležitosti s ním diskutuji. Věnuji pozornost vyrušování ve třídách. Když učitel přijde s problémem ve své třídě, řešíme ho společně.* Mezi hodnotami indexu méně úspěšných a velmi úspěšných základních škol je opět statisticky významný rozdíl a ukazuje se, že ředitelé velmi úspěšných základních škol uvádějí, že mnohem výrazněji a činoroději podporují vyučující při řešení problémů ve třídě. Hodnoty tohoto indexu u víceletých gymnázií popisují naprosto rozdílnou situaci, než je tomu u základních škol. Záporné hodnoty indexu (viz graf č. 2) ukazují, že ředitelé gymnázií problémy ve třídách tak často jako jejich kolegové ve velmi úspěšných základních školách neřeší. Důvodem může být lepší kázeň patnáctiletých gymnazistů nebo třeba i to, že ředitelé gymnázií v případě podpory při řešení problémů nezasahují do delegované pravomoci výchovných poradců a třídních učitelů a spoléhají na jejich profesionální přístup, aniž by to mělo negativní vliv na výsledky žáků v matematice.

Doložit předcházející zjištění a dokreslit popisovanou situaci mohou další dva indexy odvozené ze žakovského dotazníku, které se vztahují přímo k výuce matematiky. Index *Kázeň v hodinách matematiky* (DISCLIMA) byl zkonstruován z odpovědí žáků na otázku: „*Jak často dochází v hodinách matematiky k následujícím situacím?*“ Vyjadřovali se na škále: „Každou hodinu“, „Ve většině hodin“, „V některých hodinách“ a „Nikdy nebo téměř nikdy“ k polo-